

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/83/2020
Identifikačné číslo spisu: 4119010116
Dátum vydania rozhodnutia: 14. januára 2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Hatala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4119010116.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta na neverejnom zasadnutí 14. januára 2021 v Bratislave, v trestnej veci obvineného H. Y., pre obzvlášť závažný zločin znásilnenia podľa § 199 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b), odsek 3 Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného H. Y. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 1. októbra 2019, sp. zn. 1To/70/2019, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písmeno c) Trestného poriadku dovolanie obvineného H. Y.
o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Nitra z 5. júna 2019, sp. zn. 33Tk/1/2019, bol obvinený uznaný za vinného zo zločinu znásilnenia podľa § 199 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno a) Trestného zákona a § 139 odsek 1 písmeno c) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 odsek 1 Trestného zákona a s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 odsek 1 Trestného zákona, na skutkovom základe, ako je uvedené v skutkovej vete výrokovej časti I. stupňového rozsudku.

Okresný súd obvinenému za spáchanie predmetných trestných činov uložil podľa § 199 odsek 2 Trestného zákona, nezistiac poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 Trestného zákona, zistiac priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písmeno h) Trestného zákona, s použitím § 38 odsek 2, odsek 4 Trestného zákona a § 41 odsek 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov.

Podľa § 48 odsek 2 písmeno a) Trestného zákona ho zaradil na výkon uloženého trestu do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 73 odsek 2 písmeno c), písmeno d) Trestného zákona a § 74 odsek 1, odsek 2 Trestného zákona mu uložil ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou.

Podľa § 287 odsek 1 Trestného poriadku ho zaviazal nahradiť poškodenej Dôvere zdravotnej poisťovni, a. s., spôsobenú škodu vo výške 785,11 eur.

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 1. októbra 2019, sp. zn. 1To/70/2019, podľa § 321 odsek 1 písmeno b), písmeno d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 322 odsek 3 Trestného poriadku obvineného uznal vinným zo zločinu znásilnenia podľa § 199 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písmeno a) Trestného zákona a § 139 odsek 1 písmeno c) Trestného zákona, s poukazom na ustanovenie § 127 odsek 5 Trestného zákona, v jednočinnom súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 odsek 1 Trestného zákona.

Za to mu uložil totožný trest s rovnakým zaradením do ústavu na výkon trestu, taktiež mu uložil totožné ochranné liečenie a rovnako rozhodol v rámci adhézneho konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu Mgr. Ľubomíra Škulu dovolanie (doručené okresnému súdu 10. septembra 2020), z dôvodov podľa § 371 odsek 1 písmeno c), písmeno g) Trestného poriadku tvrdiac, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

V dovolaní namietal, že poškodenú neznásilnil, došlo k dobrovoľnému pohlavnému styku, pričom až následne sa jej vyhrážal a ublížil jej na zdraví. Spočiatku nemal obhajcu, bol v Maďarsku, pričom malo byť vedené konanie ako proti ušlému, nebola mu umožnená konfrontácia s poškodenou.

Rozhodnutie je založené na dôkazoch nevykonaných zákonným spôsobom, pretože súd na odstránenie rozporov čítal výpovede z prípravného konania, tak pri jeho, ako aj výsluchu poškodenej.

V konaní, preto neboli vykonané dôkazy tak, aby súdu umožnili spravodlivo rozhodnúť a neboli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného ohľadom zločinu znásilnenia podľa § 199 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b) Trestného zákona.

Žiadal, aby dovolací súd dovolaniu vyhovel, vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa dôvody dovolania opierajú a zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 1. októbra 2019, sp. zn. 1To/70/2019 a podľa okolností prípadu aj rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 5. júna 2019, sp. zn. 33Tk/1/2019 v časti viny a trestu pre zločin znásilnenia a vec vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra sa k dovolaniu vyjadril tak, že poškodená bola riadne a zákonne vypočutá v postavení obzvlášť zraniteľnej osoby (§ 134 Trestného poriadku), pričom konfrontácia je vylúčená v zmysle § 125 odsek 5 Trestného poriadku. Napokon táto bola vypočutá na hlavnom pojednávaní aj za prítomnosti obvineného a jeho obhajcu. Výpovede obvineného i poškodenej boli prečítané v súlade s ustanovením § 264 odsek 1 Trestného poriadku.

Záverom vyjadrenia krajský prokurátor vyslovil názor, že napadnuté rozhodnutia považuje za zákonné a dovolanie navrhol na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písmeno c) Trestného poriadku odmietnuť.

Taktiež poškodená považuje rozsudok krajského súdu za zákonný, považuje dovolanie obvineného za nedôvodné a navrhuje ho zamietnuť (vyjadrenie doručené okresnému súdu 29. septembra 2020).

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 odsek 1, odsek 2 písmeno a) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 odsek 2 písmeno b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 odsek 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 odsek 3 Trestného poriadku), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 odsek 1, odsek 2 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku a nie je dôvod na postup podľa § 382 písmeno a), písmeno b), písmeno d), písmeno e), ani písmeno f) Trestného poriadku.

Najvyšší súd v prvom rade opakuje, že dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejavy stability právnych vzťahov a právnej istoty v právnom štáte. Z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok a ktoré je preto potrebné odstrániť.

Podľa § 385 odsek 1 Trestného poriadku dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Vo vzťahu k vyššie spomínanej viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, treba ešte poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 odsek 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 odsek 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 odsek 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 odsek 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písmeno c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 odsek 1 Trestného poriadku, bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 odsek 2 Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 odsek 3 Ústavy a čl. 40 odsek 3 Listiny základných práv a slobôd a zásada práva na obhajobu je upravená aj v § 2 odsek 9 Trestného poriadku. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, aby páchatel bol odsúdený len za to, čo spáchal. Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé konanie, a preto jeho porušenie je aj dôvodom na podanie dovolania [§ 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku]. Zákon pre uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé porušenie práva na obhajobu).

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku, nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, pri plnení povinnosti podľa § 2 odsek 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 odsek 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 odsek 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 odsek 1 písmeno i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Dôvod dovolania podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku vyžaduje, aby bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Nie je ním len všeobecné právo obvineného zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní a súdom (§ 34 Trestného poriadku), ale aj právo na navrhovanie dôkazov priamo obvineným alebo prostredníctvom

obhajcu (§ 34 odsek 1, § 44 odsek 2 Trestného poriadku). Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva aj v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 odsek 3 Trestného poriadku), alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 odsek 1 Trestného poriadku). Vyhlásenie procesnej strany o tom, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania v záverečnej fáze súdneho konania je konečným prejavom strany o disponovaní s právom na navrhovanie doplnenia dokazovania a v prípade predtým uplatnených návrhov na doplnenie dokazovania jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania procesná strana netrvá a teda, že ich berie späť. Rešpektovanie takto prejavenej vôle strany súdom, nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku (R 116/2014).

Obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietal, že nemal od začatia trestného stíhania obhajcu, čo ani nebolo potrebné do doby, kedy obhajoba bola povinná a obvinený počas uvedenej doby obhajcu mal, a tento vykonával svoje povinnosti obhajcu v súlade so zákonom.

Obvinený, ako aj obhajca zhodne uviedli, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Najvyšší súd, je preto toho názoru, že právo dovolateľa na obhajobu nebolo v základnom konaní porušené. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 odsek 10 Trestného poriadku, resp. pri uplatnení oprávnenia podľa § 2 odsek 11 Trestného poriadku (R 14/2015). Podmienky na konanie ako proti ušlému neboli splnené, aj keď sa obvinený určitý čas zdržiaval v Maďarsku.

Podľa § 371 odsek 1 písmeno g) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu možno úspešne uplatňovať aj nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov, ale len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť iba vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Logicky z toho vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 odsek 1 písmeno g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 odsek 1 písmeno g) Trestného poriadku. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 odsek 1, odsek 3 písmeno d) Dohovoru by mohlo dôjsť iba vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší p. Holandsku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Čítanie zápisnice o skoršej výpovedi svedkyne - poškodenej prebehlo na návrh prokurátora v súlade s ustanovením § 264 odsek 1 Trestného poriadku a nejde v danom prípade o nezákonné vykonanie dôkazu.

Na podklade vyššie uvedeného je nesporné, že nie sú naplnené dôvody dovolania v zmysle § 371 Trestného poriadku, a preto najvyšší súd podľa § 382 písmeno c) Trestného poriadku dovolanie obvineného H. Y. na neverejnom zasadnutí, ako nedôvodné odmietol.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.